

ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

DOI: <https://doi.org/10.32836/2521-666X/2019-66-14>

УДК 336.711.66

Заруцька О.П.

доктор економічних наук,
завідувач кафедри банківської справи
та фінансових послуг,
Університет митної справи та фінансів

Сосєдка О.В.

аспірант,
Університет митної справи та фінансів

Міняйло В.Ф.

аспірант,
Університет митної справи та фінансів

Zarutska Olena, Sosedka Olena, Miniailo Valentyn

University of Customs and Finance

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ У БАНКАХ

CURRENT TRENDS OF CORPORATE GOVERNANCE DEVELOPMENT IN BANKS

У статті розглянуто основні зміни, які відбуваються у впровадженні та становленні нових підходів до корпоративного управління. Базель III змінює підхід банків до ризик-менеджменту й фінансового управління. Він вимагає ще більшої інтеграції функцій управління фінансами та ризиком. Базель III є регулятивним дороговказом. Вимоги Базеля III до ризик-менеджменту банків охоплюють усі ризики банківського бізнесу. Деякі країни перейшли до розрахунку кредитних ризиків на базі своїх внутрішніх рейтингів (IRB). В деяких країнах відбувається заміна частини внутрішніх нормативних вимог вимогами Базеля III. Приділено увагу посиленню вимог регулятора до виконання банками економічних нормативів та перегляду складу цих нормативів. Наголошено на управлінні операційним ризиком. Автори описують зв'язок між системою корпоративного управління та дотриманням виконання вимог НБУ до величини економічних нормативів. Розмір статутного капіталу не впливає на ефективність роботи комерційного банку.

Ключові слова: економічні нормативи, корпоративне управління у банках, Базельський комітет з банківського нагляду, операційний ризик, адекватність капіталу.

В статье рассмотрены основные изменения, которые происходят во внедрении и становлении новых подходов к корпоративному управлению. Базель III меняет подход банков к риск-менеджменту и финансовому управлению. Он требует ещё большей интеграции функций управления финансами и риском. Базель III является регуляторным указателем. Требования Базеля III к риск-менеджменту банков охватывают все риски банковского бизнеса. Некоторые страны перешли к расчету кредитных рисков на базе своих внутренних рейтингов (IRB). В некоторых странах происходит замена части внутренних нормативных требований требованиями Базеля III. Уделено внимание усилению требований регулятора к выполнению банками экономических нормативов и пересмотру состава этих нормативов. Сделан акцент на управлении операционным риском. Авторы описывают связь между системой корпоративного управления и соблюдением требований НБУ к величине экономических нормативов. Размер уставного капитала не влияет на эффективность работы коммерческого банка.

Ключевые слова: банк, экономические нормативы, корпоративное управление в банках, Базельский комитет по банковскому надзору, операционный риск, адекватность капитала.

The establishment of corporate governance system in Ukrainian banks is at an early stage and requires exploring ways to overcome the accumulated issues. The specific nature of banking activities related to the risk and the possibility of their spread to other sectors of economy necessitates increased supervision by the state and the National Bank of Ukraine. In corporate governance, regulatory bodies represent the interests of stakeholders that are different from those of shareholders and managers, making it difficult to manage the relationship between corporate governance participants. Recently, the National Bank of Ukraine introduced a number of key regulatory documents aimed at building corporate governance systems in banks. The simultaneous implementation of several multi-vector requirements complicates the solution of the problem. New units are being created at banks, and a large number of corporate governance regulations are being adopted. At the same time, traditional restrictions and requirements, including economic standards, for increasing the absolute amount of capital are ensured. Some requirements are consistent with the standards of the Basel Committee on Banking Supervision; others do not fully meet them, which create a destructive factor of development. The article discusses the major changes that are happening in the implementation and development of new approaches to corporate governance. Basel III is changing banks' approach to risk management and financial management. It requires even greater integration of financial and risk management function. Basel III is a regulatory guide. Basel III's requirements for bank risk management cover all risks of banking businesses. Some countries have moved to the calculation of credit risk based on their internal ratings (IRB). In some countries, some of the internal regulations are being replaced by Basel III requirements. The article focuses on strengthening the regulatory requirements for banks to comply with economic standards and review the composition of these standards. Particular attention is given to operational risk management. The authors describe the connection between the corporate governance system and compliance with the requirements of NBU to the value of economic standards. It is emphasized that the size of the authorized capital does not affect the efficiency of the commercial bank.

Key words: economic standards, corporate governance in banks, Basel Committee on Banking Supervision, operational risk, capital adequacy.

Постановка проблеми. Побудова системи корпоративного управління у банках України перебуває на початковій стадії та потребує дослідження шляхів подолання накопичених проблемних питань. Специфіка банківської діяльності, що пов'язана з ризиками та можливістю їх поширення на інші сектори економіки, зумовлює необхідність посиленого нагляду з боку держави та Національного банку України. В корпоративному управлінні регулюючі органи представляють інтереси зацікавлених сторін, які відрізняються від інтересів акціонерів та менеджерів, що ускладнює управління взаємовідносинами учасників корпоративного управління.

Останнім часом Національний банк України впровадив низку ключових нормативних документів, спрямованих на побудову систем корпоративного управління в банках. Одночасне впровадження кількох різновекторних вимог ускладнює вирішення завдання. В банках створюються нові підрозділи, приймається велика кількість внутрішніх нормативних документів, пов'язаних із корпоративним управлінням. Одночасно забезпечується виконання традиційних обмежень

та вимог, зокрема економічних нормативів збільшення абсолютного розміру капіталу. Окремі вимоги узгоджені зі стандартами Базельського комітету з банківського нагляду, інші не повністю відповідають ним, що створює деструктивний чинник розвитку.

Стаття присвячена аналізу сучасного стану корпоративного управління в банках та підходів до розвитку систем управління під впливом сучасних нормативних вимог Національного банку України. Серед проблем розвитку банківського сектору України питання корпоративного управління в банках посідають важливе місце.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання корпоративного управління в Україні розглянуті в роботах таких учених, як М. Іоргачов, [2], В. Кубіков [3], В. Бабіченко [4], А. Ягмурджи [5], С. Коробка [6], Ю. Чихачова [6], І. Геєць [8]. Особливо важливим є розвиток підходів до корпоративного управління в банках. Дослідженню цієї важливої та актуальної проблеми присвячено багато робіт вітчизняних та зарубіжних авторів, зокрема П. Роуза, В. Лаврушина, О. Дзюбюка. Широке обговорення проблеми роз-

почалося ще із середини 1990-х років, але найбільшим поштовхом до розвитку підходів в Україні стало входження банків з іноземним капіталом. Саме іноземні банки принесли елементи нової корпоративної культури, спрямованої на підвищення прозорості розкриття інформації, ефективного менеджменту, управління банківськими ризиками.

Мега статті полягає в дослідженні сучасного стану корпоративного управління в банківській системі України; аналізі середовища, в якому функціонують комерційні банки, зокрема вимог регулятора з дотримання банками економічних нормативів під час виконання своєї діяльності.

Виклад основного матеріалу. Загальновідомо, що корпоративне управління є важливим чинником зростання вартості бізнесу. Як засвідчує практика, у вітчизняних банках поки що практично відсутні корпоративні традиції, слабо розвинена корпоративна етика, ментально не сприймається розкриття будь-якої інформації. Це приводить до їх неефективного управління та відсутності високої привабливості для потенційних інвесторів. Водночас саме завдяки вдалій організації корпоративного управління, відокремлення відносин власності від ведення бізнесу є можливим якісне управління ризиками в діяльності банку.

Сучасні принципи корпоративного управління базуються на агентській теорії як на пряму неоінституційної економіки, сформованої у 70-х роках минулого сторіччя. У цей період набула розвитку корпоратизація власності як інструмент залучення капіталу за рахунок емісії акцій. На відміну від попередніх форм управління, поширилися випадки передачі власниками агентам або фінансовим менеджерам функцій оперативного контролю за станом активів. У ділові відносини вступили дві сторони, а саме принципал, який володіє фінансовими ресурсами й прагне досягнення поставленої стратегічної мети, та агент, який діє за дорученням принципала як найманий працівник. Між власними інтересами цих сторін існують суттєві розбіжності. Проблема некорек-

тності постановки та вирішення стратегічних завдань може привести до значних втрат і навіть до повного банкрутства.

Науковцями та практиками запропоновано різні підходи до визначення та вирішення проблеми. Так, агентська теорія досліджує відносини сторін, кожна з яких намагається максимізувати власні доходи та досягнути компромісу. У процесі управління на підставі агентських угод можуть виникати численні непрогнозовані ситуації. Наприклад, агент може не забезпечувати достатньої ефективності реалізації стратегії або вирішувати власні завдання, що суперечать меті принципала. Також принципал може змінювати й переглядати мету діяльності, поставлену агентом. В рамках окремої так званої позитивної теорії досліджуються ситуаційні підходи, вплив конкретних чинників, технологій тощо. Теорія зацікавлених сторін допускає, що менеджер керується інтересами не лише принципала, але й стейкхолдерів різних рівнів.

Головними інструментами подолання суперечності між інтересами принципала та агента є організація корпоративного управління, систематичне збирання інформації про кінцевий результат, циркуляція інформації між ключовими агентами, зниження асиметрії інформації. Особливо актуальною є проблема розвитку корпоративного управління сучасними банками в умовах зростання зовнішніх та внутрішніх, керованих та некерованих ризиків.

Корпоративне управління – це порівняно нове поняття для банківської системи України. Традиційно це поняття трактується як управління діяльністю, що здійснюється радами директорів і менеджерами вищої ланки, а також визначає методи, за допомогою яких банки визначають цілі свого бізнесу, проводять щоденні фінансові операції, враховують у своїй роботі позиції зацікавлених сторін (співробітників, клієнтів, громадськості, регулюючих органів і держави), здійснюють корпоративні дії відповідно до правил забезпечення надійності банківського бізнесу й вимог нормативно-правових актів, захищають інтереси вкладників [5].

Відповідно до сучасних нормативних вимог обов'язки, відповідальність і взаємодія ради банку та правління банку чітко визначені й задокументовані у статуті банку та внутрішніх документах банку, що сприяє виконанню радою банку та правлінням банку своїх повноважень належним чином. Основи побудови системи викладені в Методичних рекомендаціях щодо організації корпоративного управління в банках України, затверджених Рішенням Правління Національного банку України від 3 грудня 2018 року № 814-рш [1]. Запропонований Національним банком України підхід акцентований на систему стримування та противаг, тобто розподіл повноважень між органами управління та підрозділами банку, який забезпечує взаємну підконтрольність, а також унеможливує прийняття органами управління рішень, які можуть привести до негативних наслідків у діяльності банку.

Національний банк України визначає корпоративне управління як «систему відносин між учасниками, радою банку, правлінням банку та іншими зацікавленими особами, яка забезпечує організаційну структуру та механізми, через які визначаються цілі банку, способи досягнення цих цілей, а також здійснюється моніторинг їх виконання. Корпоративне управління визначає спосіб розподілу повноважень і відповідальності між органами управління, а також способи прийняття ними рішень» [1]. Банк організовує корпоративне управління з урахуванням розміру, особливостей своєї діяльності, характеру й обсягів банківських та інших фінансових послуг, профіля ризику банку, системної важливості банку та діяльності банківської групи, до складу якої входить банк.

Засадами надійного корпоративного управління є:

1) чіткий розподіл повноважень і відповідальності, що закріплено у внутрішніх документах банку;

2) належний рівень підзвітності;

3) належний рівень системи стримування та противаг;

4) кваліфіковані члени ради та правління банку, які розуміють свої повноваження та

відповідальність і дотримуються високих професійних та етичних стандартів під час виконання своїх функціональних обов'язків.

Важливу роль у системі корпоративного управління виконує Наглядова рада банку, яка затверджує організаційну структуру банку, що відповідає його потребам, розміру, особливостям діяльності банку, характеру й обсягам банківських та інших фінансових послуг, профілю ризику банку, системній важливості банку та діяльності банківської групи, до складу якої входить банк, дає змогу раді та правлінню банку виконувати свої обов'язки належним чином відповідно до вимог законодавства України та сприяє ефективному прийняттю рішень кожним з органів управління й належному управлінню банком загалом. Наглядова рада банку забезпечує, щоб організаційна структура банку мала письмовий опис основних функцій, була прозорою для зацікавлених осіб, працівників, учасників банку, не передбачала надмірної або недоцільної складності, сприяла ефективному та обачному управлінню банком. Організаційна структура банку забезпечує належну систему стримування та противаг і сприяє ефективному управлінню ризиками банку. Саме Наглядова рада банку забезпечує реалізацію корпоративної культури в банку, орієнтованої на норми відповідальної та етичної поведінки.

Наглядова рада банку визначає та затверджує політику системи внутрішнього контролю в банку та здійснює контроль її дотримання. Способи поширення інформації про ризики мають забезпечувати всебічний їх аналіз, а за необхідності – якнайшвидше адекватне реагування на них.

Ефективна система внутрішнього контролю забезпечує належне функціонування моделі таких трьох ліній захисту ефективного управління ризиками з чітко визначеними сферами відповідальності за управління ризиками:

– захист на рівні бізнес-підрозділів банку та підрозділів підтримки діяльності банку;

– захист на рівні підрозділу з управління ризиками та підрозділу комплаєнс;

– захист на рівні підрозділу внутрішнього аудиту.

Підтвердженнями належного функціонування моделі трьох ліній захисту є:

1) ефективність та економічна доцільність здійснюваних банком операцій;

2) обачливе (обережне) ведення банківської та іншої діяльності банку, включаючи збереження його активів та інвестицій;

3) своєчасне та належне виявлення, вимірювання, моніторинг, контроль, звітування та пом'якшення за всіма видами ризиків;

4) достовірність фінансової та статистичної звітності (включаючи звітність, що подається до Національного банку України, та управлінську звітність, що подається до органів управління банку), інформації щодо фінансово-господарської діяльності банку, що надається як внутрішнім, так і зовнішнім користувачам;

5) надійність інформаційних технологій, управлінських та облікових процесів, що базуються на чіткому визначенні обов'язків, розподілі повноважень і підзвітності;

6) відповідність діяльності банку законодавству України, нормативно-правовим актам Національного банку, а також внутрішнім документам банку (політиці, процедурам, рішенням органів управління банку) [1].

Значна кількість нормативних вимог щодо організації систем корпоративного управління передбачає конкретні дії щодо організації взаємодії підрозділів, розроблення внутрішніх політик та процедур, впровадження конкретних алгоритмів, стимулів та противаг. Окремі положення сформульовано як фундаментальні принципи діяльності працівників банків. Так, наприклад, відповідно до вимог Методичних рекомендацій [1], керівники банку мають дотримуватися обов'язків дбайливого ставлення та лояльності щодо банку відповідно до законодавства України.

Обов'язок лояльності означає, що керівники банку:

– розкривають усі наявні та потенційні конфлікти інтересів щодо себе в порядку, визначеному внутрішніми документами;

– не використовують своє службове становище у власних інтересах зі шкодою для інтересів банку;

– віддають перевагу інтересам банку, його вкладників і кредиторів, а не інтересам учасників, представниками яких вони є, в процесі вирішення питань, щодо яких інтереси банку та учасників не збігаються;

– відмовляються від участі в прийнятті рішень, якщо конфлікт інтересів не дає їм змоги повною мірою виконувати свої обов'язки в інтересах банку, його вкладників та учасників.

Обов'язок дбайливого ставлення означає, що керівники банку:

– діють з усвідомленням своїх рішень і почуттям моральної відповідальності за свою поведінку;

– ставляться з відповідальністю до виконання своїх службових обов'язків;

– приймають рішення в межах компетенції та на підставі всебічної оцінки наявної (наданої) інформації;

– дотримуються вимог законодавства України, положень статуту та внутрішніх документів банку;

– забезпечують збереження та передачу майна й документів банку під час звільнення керівників із посад.

Для впровадження визначених принципів дуже важливою є якісна нормативна база, яку розробляють банки. Ми вважаємо, що саме чітка організація роботи комерційного банку сприяє його ефективній роботі. Особливо це стосується великих системних банків, які мають розгалужену мережу відділень, велику продуктову лінійку, складну управлінську систему. Водночас невеликі банки, як правило, адаптують внутрішні управлінські системи під конкретну бізнес-модель розвитку та профіль ризику. Для малих банків не потрібна розбудова системи корпоративного управління із застосуванням тих самих елементів, що й системи великих банків. Втім, вимоги Національного банку України до побудови системи корпоративного управління універсальні й не враховують специфіки банків.

Аналогічною є проблема вимог до розміру банківського капіталу, яка неповністю узгоджена з вимогами Базельського комітету з банківського нагляду. На наш погляд, ефективність захисту банку від ризиків не залежить від абсолютної величини статутного капіталу й може бути досягнута, зокрема, за рахунок максимального наближення показника достатності капіталу до нормативного значення.

Як уже неодноразово зазначали автори статті, вимоги Базельського комітету з підвищення частки акціонерного капіталу першого ступеня не вимагають підвищення статутного капіталу. Вимоги до підвищення статутного капіталу можуть привести до режиму обмеженої конкуренції, що ми зараз і спостерігаємо на банківському ринку. Значне посилення вимог до капіталу й ліквідності може привести до спаду банківської діяльності або принаймні до значного зростання вартості такого фондування. Підвищені вимоги Базельського комітету до капіталу стосуються відношення доступного регулятивного капіталу банку до розрахованого за регуляторними правилами обсягу активів, зважених за ризиком (RWA). Посилення вимог до доступного капіталу й збільшення обсягу активів, зважених за ризиком, викликає збільшення необхідного рівня достатності капіталу [9].

Сьогодні НБУ вимагає від банків утримання капіталу на покриття кредитного ризику та частково ринкового ризику. Поступово вимоги підвищуватимуться, адже ринковий ризик потрібно буде покривати більш повно, з'являться вимоги на покриття операційного ризику. Посилення вимог до доступного капіталу й збільшення обсягу активів, зважених за ризиком, викликає зростання необхідного рівня достатності капіталу.

Національний банк України вважає, що під час розрахунку достатності капіталу необхідно до знаменника включити RWA для кредитного ризику, RWA для ринкового ризику, RWA для операційного ризику.

В останні три роки НБУ впроваджує практику ризик-орієнтованого підходу. Саме ефективність внутрішніх систем управління ризиками забезпечує необхідний захист і

запобігання неочікуваних втрат, пов'язаних із реалізацією ризиків.

Значну роль в роботі комерційного банку відіграє організація управління операційним ризиком. Розглянемо систему управління ризиком як приклад взаємодії підрозділів банків.

Мета оцінювання операційного ризику полягає у:

- виявленні недоліків у процесах, продуктах, системах, проєктах;
- аналізі ефективності наявних контролів;
- чіткому визначенні та вимірюванні ризиків, властивих самостійним структурним підрозділам;
- мінімізації суттєвих ризиків, які ідентифіковані в процесі оцінювання.

Оцінювання операційного ризику можна розділити на такі етапи:

- визначення учасників;
- збирання факторів зовнішнього та внутрішнього середовища;
- аналізування та вимірювання ідентифікованих ризиків;
- погодження ризиків;
- формування ризик-профіля.

Звичайно, управління операційним ризиком неможливе без автоматизації аналізу та накопичення інформації про ризики. Щоби ця система швидко й надійно працювала, необхідно створити базу подій за допомогою ІТ-рішення. Під час її створення слід встановити величину втрат (очікуваних/фактичних), з якої треба звітувати про події операційного ризику. Дані, які накопичуються в базі, повинні проходити періодичний контроль якості внесеної інформації. Такий контроль має включати крос-перевірки, звірку втрат з балансом, адекватність вжиття заходів з управління ризиком та моніторинг статусу їх виконання.

Сам процес збирання даних розподіляється як мінімум на чотири частини.

- 1) Будь-який працівник виявляє подію операційного ризику (ОР) та повідомляє про неї.
- 2) Спеціалізований фахівець-1:
 - з'ясовує обставини реалізації події ОР;
 - вносить подію ОР в базу;
 - супроводжує подію.

- 3) Спеціалізований фахівець-2:
- організовує процес збирання даних про подію ОР в підрозділі;
 - погоджує подію;
 - вживає заходів з управління ОР.
- 4) Підрозділ з контролю ОР:
- контролює якість та повноту збирання даних про події ОР.

Для вимірювання ризику застосовуються такі показники:

- ймовірність реалізації (очікувана ймовірність реалізації події (статистика аналогічних подій в попередніх періодах, ефективність наявних контролів, фактори, що сприяють реалізації події або стримують її));
- середні втрати (очікувані середні втрати від реалізації події (визначення середніх втрат від аналогічних подій в попередніх періодах, експертна оцінка потенційних втрат з урахуванням наявних контролів та лімітів));

– максимальні втрати (очікувані максимальні втрати від реалізації події (визначення максимальних втрат від аналогічних подій в попередніх періодах, експертна оцінка потенційних втрат з урахуванням наявних контролів та лімітів)).

Чіткий розподіл прав та повноважень учасників процедури забезпечує необхідне управління операційним ризиком. При цьому мають бути задіяні суб'єкти трьох ліній захисту від ризиків.

Висновки. На сучасному етапі розвитку банківської системи України відбувається активне впровадження вимог Базельського комітету з банківського нагляду щодо розбудови систем корпоративного управління, систем управління ризиками, вимог до показників банківського капіталу тощо. Нові стандарти мають бути узгоджені між собою, враховувати специфіку конкретних банків та сприяти підвищенню ефективності роботи банківської системи.

Список літератури:

1. Методичні рекомендації щодо організації корпоративного управління в банках України, затв. Рішенням Правління Національного банку України «Про схвалення» від 3 грудня 2018 року № 814-рш. URL: <https://old.bank.gov.ua/document/download?docId=83329177> (дата звернення: 10.12.2019).
2. Удосконалення корпоративного управління в банківських установах. (Базельський Комітет з банківського нагляду. Лютий, 2006 рік). URL: [http://www.ifc.org/ifcext/ubcg.nsf/AttachmentsByTitle/Basel+committee+Ukrainian+after+proff+read+AL.pdf/\\$FILE/Basel+commitee+Ukrainian+after+prof+read+AL.pdf](http://www.ifc.org/ifcext/ubcg.nsf/AttachmentsByTitle/Basel+committee+Ukrainian+after+proff+read+AL.pdf/$FILE/Basel+commitee+Ukrainian+after+prof+read+AL.pdf) (дата звернення: 10.12.2019).
3. Кубіков В. Формування ринку цінних паперів в Україні: державне регулювання. Одеса : Астропринт, 2008. 320 с.
4. Бабіченко В. Актуальні проблеми корпоративного управління в Україні та шляхи їх вирішення. *Інноваційна економіка*. 2014. № 4. С. 46–50.
5. Ягмурджи А. Принципы корпоративного управления и обеспечение эффективного функционирования акционерных обществ. *Вісник економічної науки України*. 2007. № 1. С. 194–197.
6. Коробка С. Корпоративне управління в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення. *Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Іжицького*. 2016. Т. 18. № 2. С. 80–83.
7. Чихачова Ю. Особливості становлення національної моделі корпоративного управління в контексті приватизації. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 7. С. 77–85.
8. Геець І. Особливості формування сучасного стану корпоративного сектора економіки України. *Економіка. Фінанси. Право*. 2009. № 5. С. 4.
9. Сосєдка О., Міняйло В. Інтеграція України у світову фінансову систему. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2018. № 4 (62). С. 113–122.

References:

1. Methodychni rekomendatsii shchodo orhanizatsii korporatyvnoho upravlinnia v bankakh Ukrainy, zatverdzeni Rishenniam Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy vid 03.12.2018 № 814-rsh "Pro skhvalennia" [Methodical recommendations on organization of corporate governance

in banks of Ukraine, approved by the Decision of the Board of the National Bank of Ukraine dated 03.12.2018 № 814-rsh "On approval"]. Available at: <https://old.bank.gov.ua/document/download?docId=83329177> (in Ukrainian) (accessed: 10 December 2019).

2. Udoshkonalennya korporatyvnoho upravlinnya v bankivskykh ustanovah. (Bazelsky komitet z bankivskogo naglyadu. Lyuty, 2006 r.), [Improvement of corporate governance in banking institution. (Basel Committee on Banking Supervision. February 2006)] Available at: [http://www.ifc.org/ifcext/ubcg.nsf/AttachmentsByTitle/Basel+committee+Ukrainian+after+proff+read+AL.pdf/\\$FILE/Basel+committee+Ukrainian+after+prof+read+AL.pdf](http://www.ifc.org/ifcext/ubcg.nsf/AttachmentsByTitle/Basel+committee+Ukrainian+after+proff+read+AL.pdf/$FILE/Basel+committee+Ukrainian+after+prof+read+AL.pdf), 10.12.2019 (in Ukrainian) (accessed: 10 December 2019).

3. Kublikov V. (2008) Formuvannya rynku cinnnykh paperiv v Ukraini: derzhavne regulyuvannya. [Formation of the Securities Market in Ukraine: State Regulation]. Odesa, Astroprint, pp. 158–159 (in Ukrainian).

4. Babichenko V. (2014) Aktualni problem korporatyvnoho upravlinnya v Ukraini ta shlyahy ih vyrishennya [Topical problem of corporate governance in Ukraine and ways to solve them]. Innovatsiynna ekonomika, no. 4, pp. 46–50 (in Ukrainian).

5. Yagmurdzhy A. (2017) Pryncypy korporatyvnoho upravlinnya i obespechenie effektivnoho funkcionirovaniya akcionermykh obshchestv [Principles of Corporate Governance and Ensuring Effective Functioning of Joint Stock Companies]. Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy, vol. 5, pp. 194–197 (in Ukrainian).

6. Korobka S. (2016) Korporatyvne upravlinnya v Ukraini: problem ta shlyahy ih vyrishennya [Corporate Governance in Ukraine: Problems and Solutions]. Naukovy visnyk LNUVMBT imeni S.Z. Yizhyckogo, vol. 18, no. 2, pp. 80–83 (in Ukrainian).

7. Chihachova Y. (2009) Osoblyvosti stanovlennya nacionalnoi modeli korporatyvnoho upravlinnya v konteksti pryvatyzatsii [Features of formation of the national model of corporate governance in the context of privatization]. Aktualni problem ekonomiky, no. 7, pp. 77–85 (in Ukrainian).

8. Geyec I. (2009) Osoblyvosti ajhvedfnnya suchasnogo stanu korporatyvnoho sektora ekonomiky Ukrainy [Features of formation of the current state of the corporate sector of the Ukrainian economy]. Ekonomika. Finansy. Pravo, no. 5, p. 4 (in Ukrainian).

9. Sosedka O., Minyaylo V. (2018) Integratsiya Ukrainy u svitovu finansovu system [Integration of Ukraine into the global financial system]. Naukovy pogljad: ekonomika ta upravlinnja, no. 4 (62), pp. 113–122 (in Ukrainian).